

B. c. D.

REGIÆ ACADEMIÆ
GUSTAVO-CAROLINÆ
SIVE
DORPATO-PERNAVIENSIS
HISTORIÆ

PARTICULAM VIGESIMAM PRIMAM
CONSENT. AMPLISS. FACULT. PHILOS.
PRÆSIDE

GUSTAVO SOMMELIO,

PROE. REG. ET AGAD. CAROL. BIBLIOTHECARIO.

AD PUBLICUM EXAMEN

DEFERT

GUSTAF ERIC RUNNBERG,

OSTRO GOTHUS.

D. XX. JUNII A. MDCCXCVI.

LUNDÆ,

Litteris BERLINGIANIS.

Theses Respondentis.

I.

Pincipii Exclufi Medii inter duo contradictoria eadem, quæ Principii Contradictionis ratio eft, ut indemonftrabile fit; fruftra igitur funt, qui illud ex Principio contradictionis demonftrandum cenfent.

II.

Leges naturæ paterna dici confilia poffe, concedi quidem poteft, fed mera effe confilia aut commodè dici poffe, ut volunt nonnulli, concedi nec poteft nec debet.

III.

Ideam rei convenientem non nifi unam nobis formare poffumus; hinc veritas non nifi una eft; innumeræ vero rei non convenientes formari poffunt ideæ, hinc falfitates funt innumeræ.

IV.

Haud fcio, an ita late Psychologia fumi & poffit & debeat, ut Logicam ejus effe partem rectè ftatuatur.

V.

Finis quidem ante agentis actionem non exiftit; id vero non impedit, quominus finis cauffa actionis rectè dicatur.

VI.

Perverfam tradunt methodum, qui facultatem judicandi ante linguarum ftudia exerceri nolunt.

Collegis aliisque vivere maluerit, juxtaque ex difficili & moroso factus fit ridiculus, ex unico, quod afferam, vanitatis specimine facile cognoscendus. Moris in aliis quibusdam Academiis fuit Academica fcepra Rectoris Magnifici funeri præferre, idemque apud fe fieri debere cum paulo ante decreviffent Dorpatenfes: ille in nuptiarum fuarum folennibus, cum iterum, a. 1654, Rector effet (fuera antea a. 1647) ferri præ fe hæc Rectoratus infignia voluit. Quamvis vero, renitentibus reliquis Collegis, irritus confilii effet, inanis tamen animi elationis fignum conatus hic fuit, illatamque fibi, ut putabat, injuriam molefte Schelenius tulit: reliqua de eo dicenda ad ætatem fecundam Acad. Dorp. refervo.

Scripta.

- 1) Rhabdologia, five computatio per Virgulas.
- 2) Rudimenta praxis Italicæ, h. e. brevis manu-
ductio ad nonnulla calculi, cum primis in re-
gula trium, compendia.
- 3) Cursus Mathematici pars fecunda, in qua pro-
ponitur Arithmetica generalis & fpecialis.
- 4) Ejus pars tertia, in qua proponitur Geometria.
- 5) Pars quarta, in qua proponitur Geodæfia.
- 6) Appendix Geometriæ de Trigonometria plana *).
- 7) Difp. de Natura Matheseos. Resp. Andrea Ar-
vidi Stregnenfi Suderm. Sveco. Dorp. 1645. 4:o.
- 8) De Geometriæ natura. Resp. Benedicto Olai Ve-
grelio Suderm. Sveco. ibid. 1650. 4:o.

K k 3

CREL-

*) Vid. GADEBUSCH I. c.

CRELLIUS (Joachimus) *).

Natus in insula Rugia a. 1611. d. 28. Julii patre *Detlovio Crell* Sacellano Sargardensi **). Studiis suis in Academia vel Regiomontana vel Rostochiensis ***), fortasse utrobique, obsecutus, Philosophiæ Magister renunciatus est, & Regiomonti prælegendo juventuti Academicæ inservivit. Politices & Historiarum Professor in Academia Dorpatensi factus est a. 1647. & Philosophicæ Facultatis Decanus a. 1651. fuit. Diem suum obiit a. 1655. d. 14. Febr. ****). In Aristotelis scriptis strenue & ita

*) Johannem quidem MOLLER l. c. eum appellat, sed octogenario senis nomen proprium e memoria excidisse nemo mirabitur.

**) Homo quidem eruditissimus habitus est, sed rixarum amans fuit: litem adversus Præpositum suum DIONYSIUM GERSCHOW eo fervore egit, ut inde commotus diem suum hic Præpositus obiret; ipse vero Crell a Consistorio Ducali ab officio removeretur, ætatisque reliquum tempus degere in summa paupertate cogeretur.

***) Regiomonti eum nonnihil temporis consumsisse, scripta quidem ejus ibi edita monstrant; prius vero Rostochiensis, quam Regiomontanam Academiam eum frequentasse, disputationes ejus, Rostochii habitæ, docere videntur.

****) Argentorati eum occubuisse WITTENIUS l. c. dicit, indeque BACKMEISTERUM p. 162. locum sic designasse: *er starb — — zu Straßburg* puto. Argentoratum in Alsatia Crellius fortasse se tandem contulit, ibique decessit; sed Marchiæ Brandenburgicæ

& ita versatus erat, ut integra folia ex iis memoriter recitare posset *). Ut pater litigiosus, sic ille quoque fuit, controversiis ac concertationibus admodum delectatus, & inimicitias, quibuscum potuit, libenter gerens: in primis vero Collegis & ex his Svecis genere molestus fuit, Schelenio, quo commendante Dorpatum vocatus erat, socium se adjungens variasque excitans turbas. Tandem vero a. 1651. nonnulla in disputatione quadam sua politica, quæ minus caute dicta videbatur, coram Senatu Academico explicare jussus indignatione ita exarsit, ut munus illico resignaret: quæ facta cum idem Senatus ad alium ejus loco eligendum actum se conferret; injuriam querebatur sibi inferri, qui *non pure resignaverat, sed resignationem tantum intimaverat*; qua vero distinctione tantum abfuit, ut quidquam profecerit, ut a Senatu Academico electus & Regiæ Majestati representatus

OLAUS

sua quoque urbs est Straßburg: anne vero huic oppido idem nomen latinum, quod Alsatorum Straßburg est, indidit Wittenius? Verisimile saltem puto, quod loco Crellii natali vicinior est, receptuique aptius, quam Argentoratum Alsatia, videtur.

*) Tadii plenus labor fuerit; non desunt tamen, qui eodem se fregerunt: sic POMPEJUS GARIGLIANUS Canonicus Capuensis integra loca ex Platone, Aristotele, Hippocrate, Thoma & aliis memoriter recitare potuit; & JOHANNES MORIANUS Rector Gymnasii Bremensis ex memoria recitando Aristotelis organon meruit, ut Lovanii Philosophiæ Magister crearetur. cfr. GADEBUSCH l. c. P. I. p. 174.

OLAUS WEXIONIUS designatus sit, qui ejus in locum succederet. Munere tamen ad medium sequentis anni fungi perrexit, fungi vero illum tunc defuisse, auctaria monstrant disputationi ejus de *Philosophia in genere* adjecta, *).

Scripta.

- 1) Disp. de Natura Logica. Resp. Thoma Klage Chilon. Holsato. Rost. 1642. 4:o.
- 2) Disp. Phys. de Facultatibus animæ rationalis Primariis, Intellectu & Voluntate. Resp. Martino Holmeo Schlesvicensi, ibid. 1643. 4:o.
- 3) Disp. Polit. de Legibus. Resp. Auctore Henningo Christophoro Gerdesen Gryphisw. Pomerano ibid. 1644. 4:o.
- 4) De Vero anno passionis Dominicæ. Rost. 1644 **).
- 5) De Die Agni Paschalis tempore passionis CHRISTI manducati. Regiom. 1646. ***).

6) Vid. WITTENIUS l. c. T. I. ad a. 1655. JÖCHER l. c. h. Art. GUNDLING *Hist. der Gelahrh.* T. III. p. 3783. & T. IV. p. 5053. WACKENRODERS *altes und neues Rügen* p. 375. DUNKELS *Hist. Nachr.* II. B. p. 628. BACKMEISTER l. c. p. 162, quique reliquis in hoc Articulo copiosior est, GADEBUSCHIUS l. Th. p. 173. 174.

** & ***) Utrumque hoc scriptum in *Acad. Gryphisw. Bibl. T. I. p. 470.* commemorari video; nec dubito, quin posterius idem sit, quod Gadebuschius ceteris ejus scriptis annumerat hoc titulo; *Zwo Abhandlungen de Die Agni-Paschalis, welche er gleichfals zu Königsberg vertheidiget hat.* Disputatio igitur fuerit, cujus altera tantum pars Gryphiswaldiæ asservatur.

- 6) Disp. de Principiis Physicis Internis. Regiom. 1646. *).
- 7) Natura Politicæ & Subjecto ejus. Resp. Magno Asp. Ostro-Gotho. Dorp. 1648. 8:o. **).
- 8) Dissertationis de Natura Historicæ & de modo recte tractandi Studium historicum disp. prior, exhibens 1) Naturam historicæ, 2) Præsupposita Geographica, Chronologica, Politica. 3) Requisitum l. sc. Authores, qui & quomodo legendi sunt. Resp. Joh. Megalino Agundarydensi Smol. Sveco. Dorp. 1650. 4:o.
- 9) Dissert. de Nat. Hist. &c. disp. posterior, exhibens reliqua requisita cognitionis & applicationis, ut 2) modum redigendi Historias ad ordinatum systema. 3) Monita Politica eruenda. 4) Usus & applicationem ad casus quotidie emergentes. Resp. Joh. Andr. Dryander, Smolandia Sveco. ibid. 1650. 4:o.
- 10) De Magistratu Politico. Resp. Olao Nicolai Bergio. Smolando ibid. e. a. 4:o.
- 11) De quatuor Monarchiis seu imperiis mundi summis, Assyrio-Babylonico, Medo-Persico, Græco-Macedonico, Romano-Germanico; ut & de quæstione: an Quatuor illa sint Imperia Summa per Daniele prædicta, contra Bodinum lib. de Meth. Historiarum Cap. 7. decisa. Resp. Johanne Megalino Smolandia Sveco, ibid. 1651.

L 1

12) De

*) a. GADEBUSCHIO N. I. allata.

**) Hanc, quæque sequuntur, reliquas possideo.

- 12) De Philosophia in genere. Resp. Petro Laurentii Arbogenfi, Westmannia Sveco, ibid. 1652. 4.0. *)

WIRDIG

*) Huic disputationi a. 1652. d. 10. Julii hab. Crellius adjecit: Auctaria de priscis Livonorum consuetudinibus, quæ disputationi valedictoriæ destinaverat, at tempore exclusus huc reposuit. Hæc istorum Auctariorum inscriptio est, quæ ultimam constituunt paginam his consignata verbis:

1. An *Λυκανδρωπια*, quam magni Auctores hujus terræ incolis tribuunt, & illorum non pauci etiamnum profitentur, sit possibilis? Resp. Neg. Contra Bodinum & Olavum Magn. Sunt enim Dæmonum præstigiæ.

2. An Balneorum frequentia in hisce locis usitata profit vel obsit? Resp. Disting. inter subiecta & modum adhibendi diversa.

3. An modus parandi & sæcundandi agros harum regionum per virgulta, cæsa & in cineres redacta, sit rationi conveniens? Resp. Aff. Causa ex Sale fixo in cineribus residuo deduci potest.

4. Unde ritus Oscillationis, des Schocklens, circa festum Pascaros apud nos invaluerit; & an tolerandus? Resp. Disquiretur ex Sext. Pomp. Festi fragmentis.

5. Undi plerique hujus loci morbi ortum trahant, & en & quomodo sint curabiles? Resp. Mentem nostram rogati in conspectu aperiemus.

WIRDIG *) (Sebastianus.)

Torgaviæ in Misnia a. 1613 vel 1615 natus **). Wittebergæ, ubi studiis obsequens suis Sennerto doctore inprimis usus est, Philosophiæ Magister renuntiabatur a. 1638. ***). Inde Rostochium se contulit, ibique Academica civitate donatus est a. 1640 m. Junio. Regiomonti, cujus Academiam postea invisit, præmissa a. 1644. d. 28 Junii disputatione inaugurali, inter solennia primi Academiae hujus festi secularis, Medicinæ Doctor creabatur ****). Matrimonio tecum Rostochii *Annam Dreves* civitatis istius Mercatoris *Hasselbeck Dreves* filiam a. 1644 junxit *****). Dorpatum quidem evocatus,

L12 &

*) Würdig nonnulli & in his BACKMEISTERUS l. c. p. 190. appellant; quo jure, nescio, cum scripta ejus nomen Wirdig præ se ferant.

**) Priorem annum JÖCHER *Allg. Gel. Lex.* & GADEBUSCH l. c. P. III. p. 313. posteriorem BACKMEISTER l. c. habet. Plura vero Gadebuschio quam Backmeistero scribenti cum fuerint subsidia, veriore ab isto, quam ab hoc poni annum puto.

***) Apud JÖCHERUM annus est 1688, sed manifestus est error vel scribæ vel typographi, cum Magister creari post mortem non potuerit.

****) ARNOLD *Hist. der Königsb. Univers. P. II. p.* 338. 465. *Fortg. Nachr. p.* 43.

*****) Quatuor filiorum, *Sebastiani, Emanuelis, Caspavi*, qui Dorpati, & *Jacobi*, qui Rostochii natus est, vid. *Gadebusch* l. c. viduumque a. 1656 eum fecit, vid. *Programma Exequiale HENR. RUD. REDEKER Rost.* a. 1676. d. 5 Maji datum.

& accepta conditione, Medicinæ Professor ibi jam a. 1646 constitutus erat, sed partim in Lalandia Danorum, quo interim, ut grassanti febre cuidam epidemicæ occurreret, appellatus se contulerat, ob intensissimum anni 1646 frigus densissimamque glaciem, detentus *), partim domesticis de causis prius, quam sequ. anno, Dorpatum iter convertere non potuit. Hic aliquot annos, quæ muneris sui, & in his Magistratus Academici, quem a. 1651 gessit **) partes fuerunt, peregit, sed Moschum hostem metuens Dorpatum reliquit a. 1652 ***). Rostochium revertitur, ubi vacuo Medicinæ professionis munere ****), quod oratione solenni a. 1655 d. 29 Oct. suscepit,

*) Hanc moræ rationem in literis, Nalchoviz a. 1646 d. 31 Martii ad Dorpatenses datis, ipse reddit.

**) Rectorem Magnificum hoc anno eum fuisse, titulus disputationis de Dysenteria, in scriptis ejus commemoranda, docet.

***) Hoc anno Dorpato illum decessisse REDEKER l. c. dicit; hunc vero discessum ad a. 1654. GADEBUSCH refert. Utrum verius sit, exquirere non potui.

****) "Er verliels, inquit Gadebusch Dörpat. und wandte sich wiederum nach Rostock, wo er sich als Doktor der Arzeneykunst und Weltweisheit am 30 Herbstmonates einschreiben liels, und weil die ganze medicinische Fakultät durch schleunige Todesfälle zum zweyten mal ausgestorben war, für zween Dukaten und einen Thaler die Erlaubnis bekam die Chemie zu lehren." Hæc cujusmodi sint, judicare alios volo; Congruunt tamen quadamtenus verbis, quibus in præfatione libri sui *Nova Medicinæ Spirituum* Lectorem ipse Wirdigius alloquitur, hisce: *hactenus*

suscepit, Dux GUSTAVUS ADOLPHUS eum præposuerat, juxtaque Medicum suum postea designavit *) Diem suum a. 1687 d. 17 Aprilis obiit.

Scripta.

- 1) Disp. Inaug. Med. de Palpitatione Cordis. Regiom. hab. a. 1644. 4:0.
- 2) Disp. de Natura & constitutione Medicinæ Resp. Andrea Arvidi Stregnenfi Suderm. Svec. Dorp. 1648. 4:0.
- 3) Disp. de Dysenteria. Resp. Olao N. Oestenio. Neric. Svec. ibid. 1651. 4:0.
- 4) Disp. de Scorbuti Theoria & Therapia Resp. Matthia Tilingio Ihevera Frisio. Rost. 1658. 4:0.
- 5) Disp. de Gangrana & Sphacelo Resp. pro licentia Friderico Helwig ibid. 1667. 4:0.
- 6) Disp. de Scorbuto. Resp. pro licentia Johanne Nicolao Schoff Rostochienfi ibid. 1671. 4:0.

L I 3

7)

XXVIII annorum (absit arrogantia) Chymicæ sum. & Medicinæ Practicus, & huc usque in diversis Academicis Professor publicus

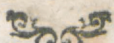
*) P. P. & Medicum Ducalem ipse in programme quodam suo, a. 1671. d. 25 Junii dato, se appellat; Med. D. ac Profess. & Seren. Gussrov. Principis Dyn. GUSTAVI ADOLPHI Archiatri titulo a Redekero l. c. decoratur. Titulum igitur retinuerit, sed munere Medici Ducalis se abdicaverit; filius enim ejus *Sebastianus Wirdig*, qui a. 1674 d. 18 Jan. Lugduni de *Pleuritide* disputavit, in Dedicatione hujus disputationis Med. D. P. P. & Medicum Ducalem emeritum eum appellat.

7) Nova Medicina Spirituum, curiosa scientia & doctrina unanimiter hucusque neglecta, & a nemine merito excolta, Medicis tamen & Physicis utilissima, in qua primo Spirituum naturalis Constitutio, Vita, Sanitas; Temperamenta, Ingenia, Calidum Innatum, Phantasiae Vires, Ideae, Astrorum influentiae, Meteorum Luxus, rerum Magnetissimi, Sympathiae & Antipathiae, Qualitates hactenus occultae, sensibus tamen manifestae, aliaque cateroquin abstrusa & paradoxa; dehinc Spirituum praeternaturalis seu morbose Dispositio, Causae, Curationes per Naturam, per Dietam, per Arcana majora, Palingenesiam, Magnetissimum seu Sympatheismum, Transplantationes, Amuleta ingenue & dilucide demonstrantur. Ad Regiam Societatem Londinensem. Hamburgi 1673. 12:o *). Iterata editio prodit a. 1682 in 8:o cum

*) Librum hunc recensere, mei quidem non est instituti: singularis vero cum sit ejus ratio, indeque cognosci ipse Auctor possit, JÖCHERUM audire juvabit l. c. indolem ejus sic describentem: Er (Wirdig) suchte den gesunden und kranken Zustand des Menschen aus der unterschiedenen Beschaffenheit der Geister herzuleiten, und meynte, daß er zuerst auf diese Gedancken gerathen, ob er gleich die Lehrsätze der alten Pneumaticker meistens aufgewärmet; gab sich vor den ersten aus, der die circulationem succi nutritii in vegetabilibus wahrgenommen, legte sich auch die Erfindung der Pathologiae fallae bey, die doch dem Tachenio zugehöret; ließ auch sonst

cum hac appendice: *Arcanum liquoris immortalitatis ignis aquae sive Alkabeſt, ab anony-*

viel Paradoxa mit einfließen, traff über all fast nichts als Geister vor, und stand in den Gedancken, daß die Luft im Winter febre algida, im Frühling febre intermittente, und in Sommer febre calida continua laborirte, gleichwol aber nach einer so lange Maladie nicht stirbe. Tantumque auctoritate Doctorem suaeque novitate doctrinam valuisse, ut, quoties in pralectionibus nominaretur hic liber, caput pileo discipuli denudarent, testis est, Gadebusch l. c. his uls verbis: Bey Wirdigs Schülern soll die Hochachtung vor diels Buch so groß gewesen seyn, daß sie den Hut abgenommen haben, so oft es in den Vorlesungen genennet worden. Theologis vero adeo displicuit nova haec Medicina Spirituum, ut varia inde exciperent effata & dogmata, quae ad examen revocanda censerent, ac ponderanda Facultatis tam Theologiae quam Medicinae Wittebergensis judicio permitterent. Hinc commotus Dux GUSTAVUS ADOLPHUS alius rem persequendam censuit. Certos igitur homines a. 1683 selegit, quos congregari, quorumque in colloquium venire Wirdigium voluit. Temperatis moderatisque moribus cum esset Wirdigius; in hoc colloquio modeste se gessit, adeoque facilem se praebeat, ut ea, quae vitio sibi vertebantur, quaque offendere viderentur, retractaret. Hac vero palinodia non contentus MICHAEL SIRICIUS controversiae hujus expositionem a. 1684 hoc edidit titulo: *Vidrix veritas in censuris Theologico-Medicis de Nova Spirituum Medicina, quam ante annos aliquot edidit Sebastianus Wirdig, Medicinae Doctor & Professor, auctoritate principali ad piam legentium cautelam*

anonymo philaletha, amico suo, filio artis, jam philosopho, per interrogationes & responsiones communicatum.

- 8) Programmata Rostochii a. 1655 d. 8 Nov. dato ad audiendum Synopsin, qua omnes & singulas, a se in hoc programmata enumeratas, Artis Medicæ partes enarrare & proponere animum induxerat, invitavit.
- 9) Programmata ibidem a. 1671 d. 25 Junii dato ad audiendam disputationem Medicam inauguralem *Johannis Nicolai Schoff* Rostochiensis d. 4 Julii habendam, vocavit *).

HOLSTE-

exhibita & excusa, una cum præloquio. Vindicem hunc æquo animo Wirdigius non tulit, injuriamque sibi, non recte percepto verborum sensu, illatam esse querens prolixam consignavit apologiam, quam vero paulo ante mortem igni concremassæ dicitur. In linguam tamen germanicam a Christophoro Helwig translata Francofurti & Lipsiæ a. 1707 in 8.º prodiit paginis constans 212, una cum appendice *Alkahest*, sed latine, paginas duntaxat octo complente. Quicquid vero dixerit; eum novarum opinionum non modo amantissimum fuisse, sed, inventor etiam ut videretur, cupide elaborasse, pro explorato habebitur. An, & quousque verum sit, quod circulationem succi nutritiæ in vegetabilibus se primum detexisse dicit, facile intelliget, qui *MORHOFIUM Polybist. T. III. L. VII. p. 5.* & *GUNDLINGIUM Hist. der Gel. T. IV. p. 5085.* adire voluerit.

- *) Plura quin ediderit programmata, saltem insignia Magistratus Academici depositurus, in dubitationem non